

Visitasedrag

VED VISITASEN I LARVIK OG NANSET, 25. MAI 2025

Ved biskop Jan Otto Myrseth

INNLEDNING

Kjære venner

Takk for fine visitasdager her i Larvik og Nanset.

Gjennom disse dagene har vi stilt grunnleggende og viktige spørsmål om kirkens liv og virksomhet i vår tid. Vi har bedt og sunget, lyttet og samtalt, gledet oss over vakker sang og musikk, og møtt mange enkeltpersoner og grupper som på ulike vis er i berøring med det som foregår i disse menighetene. Nå vil jeg forsøke å løfte fram noe av det viktigste vi har opplevd og gi noen innspill og utfordringer på veien videre.

MER HIMMEL PÅ JORD

er Den norske kirkes visjonsformulering, nært knyttet til de første bønnene i Fadervår: La riket ditt komme og viljen din skje på jorden slik som i himmelen. I løpet av disse dagene har vi snakket mye sammen om hvorfor vi gjør hva vi gjør og hvorfor kirken er til. Ifølge visjonsformuleringen er Den norske kirke en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke, som vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus. For noen år siden vedtok Kirkemøtet en strategiplan med tre hovedmål som konkretiserer denne visjonen. Når jeg nå skal oppsummere mine inntrykk, vil jeg samle dem under disse målene.

Det første lyder slik:

1. KIRKEN ÅPNER ROM FOR TRO

Etter en nydelig morgenbønn med nattverd i Nanset kirke den første visitasdagen, fikk stabene anledning til å presentere seg og innlede til samtale om viktige temaer i menighetenes liv og virke. Gjennom ord og bilder ble vi bedre kjent med den brede viften av aktiviteter som fyller uka, og som på hver sin måte bidrar til å åpne rom for tro.

Gudstjenestene er pulsslaget i menigheten

og den avgjørende forklaringen på at den kristne kirke fortsatt finnes etter to tusen år. I begge menigheter arbeides det godt med å tilrettelegge for et levende, variert og inkluderende gudstjenesteliv. Slik forkynner kirken evangeliet til mennesker gjennom hele livet.

Biskopens forordning er blitt justert flere ganger de siste årene på grunn av nødvendige innsparinger på både bispedømmets og fellesrådets budsjetter. Nå feires det gudstjeneste 3 søndager i måneden i begge kirker, men gudstjenestene samordnes slik at de søndagene det ikke er gudstjeneste i en menighet, regnes gudstjenesten i den andre menigheten som en felles gudstjeneste for begge sokn. I tillegg feires det kveldsgudstjeneste en gang i måneden i Larvik og «Helt enkelt» i Nanset noen søndager i semesteret, i tillegg til en månedlig gudstjeneste i Langstrand kirke. I alle kirkene deltar de ulike korene ved gudstjenester gjennom året, og det er i tillegg mange solister og musikere med.

Det er forståelig at det smerter når gudstjenestetilbudet reduseres, men det er fint å høre flere av dere uttrykke takknemlighet for fellesskapet over soknegrensene og anledningen til å møtes i nabokirken de søndagene det ikke er gudstjeneste i egen kirke.

Skole/kirke-samarbeid

I løpet av tirsdagen var vi innom flere kontaktpunkter som synliggjorde det gode samarbeidet mellom skole og kirke i begge menigheter. Siden mai er eksamenstid fikk vi ikke oppleve **elevkaféen** i Nanset, men takket være en hyggelig lunsj sammen med de frivillige som stiller i stand og tar imot elevene og tilbyr pizzasnurrer, kakao, juice og vafler til kostpris, fikk vi et godt inntrykk av dette viktige tilbudet. Kaféen er åpen hver tirsdag fra høstferien fram til påskeferien for elevene på Hedrum ungdomsskole.

Deretter fikk vi en engasjert omvisning på **Mesterfjellet skole**, og det gjorde inntrykk å høre skoleledelsens fortelling om det gode samarbeidet med kirken, og dessuten se gjensynsgleden da elevene fikk besøk av de kirkelig ansatte. Mesterfjellet har ikke mindre enn 71 nasjonaliteter representert i elevflokket, og de snakker totalt 61 ulike språk. Takket være stor grad av stabilitet i staben i Larvik er det etablert en svært solid plattform for godt samarbeid med både skole og andre naturlige samarbeidspartnere i et lokalsamfunn som har sine klare utfordringer sosialt, kulturelt og demografisk.

Fra Mesterfjellet fortsatte vi videre til **Ung Arena**, som er en møteplass for unge, men også mellom unge og kommunens tjenester. Her kan ungdommer snakke om det de selv ønsker, og her møter de fagpersoner, rådgivere og konsulenter med god kompetanse og mye erfaring. Ung Arena er et møtested for tverrfaglig samhandling, med mål om å forebygge og hindre utenforskap. De arbeider særlig for å hjelpe de som er i risiko for å utvikle psykiske lidelser og/eller rusproblemer, før utfordringene deres vokser seg for store. Det er flott at Larvikskirken har en egen diakon for barn og unge, og som på en fin måte kan inngå i samarbeidet med de andre som er involvert på Ung Arena.

Så hadde vi et kjempefint besøk på **Thor Heyerdahl videregående skole**, der vi fikk møte både lærere, rådgivere og elevrådets leder og nestleder. Skolen er seg svært bevisst at deres oppdrag er dobbelt og handler om både dannelse og utdanning. De såkalte smile-og-hilse-dagene er viktige elementer i dannelsesoppdraget. Skolen legger stor vekt på å skape trivsel og bygge miljø, og har en bevisst strategi for å hindre at elever, lærekandidater og lærlinger dropper ut av utdanningen uten å fullføre. Elevrepresentantene ga oss et godt innblikk i hvordan det er å være ung i Larvik. Mental helse inngår som et naturlig tema i skolens årshjul, og det er god kontakt og utstrakt samarbeid mellom kirken og skolen i løpet av året. Hvordan kirken kan bidra til å skape gode møteplasser for ungdom var ett av temaene vi snakket om, men også hvordan kirkebesøk kan inngå som en naturlig del av undervisningen på flere områder.

Gjennom målrettet samarbeid med skolene og andre samarbeidspartnere fremmer kirken **verdier som utfordrer og som bygger et godt samfunn** for alle.

Kirkelig undervisning og læring

Begge menighetene har på en særlig måte sin oppmerksomhet rettet mot barn og unge, og onsdag formiddag var satt av til den nye helhetlige planen for **kirkelig undervisning og læring** og en workshop om hvordan **konfirmantarbeidet** i Larvik kan fornyes og styrkes. Etter en fin morgenbønn ledet Mari Braut oss gjennom disse temaene. Hun er rådgiver for kirkelig undervisning på bispedømmekontoret. Denne formiddagen var en fagdag for undervisningsansatte, diakoner og prestene i prostiet. Det gjøres mye godt konfirmasjonsarbeid i Larvik, og ryktet om en god konfirmasjonstid spres til nye kull. Konfirmantarbeidet er samtidig sårbart og avhengig av nokså få nøkkelpersoner. På veien videre er det viktig å gjøre det som trengs for å bygge en **robust struktur for konfirmantarbeidet** i prostiet. Vi har snakket mye disse dagene om behovet for å se arbeidet i menighetene i sammenheng, både når det gjelder menighetenes ulike aktiviteter og planer og prioriteringer og fellestiltak i prostiet.

Under overskriften Kirken åpner rom for tro hører **en lang rekke tilbud og aktiviteter** i disse to menighetene. Flere av dem rommer både forkynnelse, diakoni og kultur, og det er viktig å se helheten og ikke overbetone grensene mellom de ulike deler av menighetens virksomhet. Jeg nevner raskt noen av disse rommene som åpnes:

Dåp og dåpssamlinger, babysang, utdeling av bøker til toåringer, fireåringer og seksåringer, tårnagenthelg, kode B og karneval på KUF-huset, juletreffest og julespill, søndagsskole og knøttesang, påskevandring og samlinger for skoleklasser og barnehager i forbindelse med advent og høytidene, korene og Kom og spis!, Kula og Myggen familieklubb, Tria tweens og Tweens – og mere til! Jeg er imponert over alt dere får til og rekker over. Alle disse tilbudene er eksempler på hvordan kirken åpner rom for tro.

I strategiplanen for Den norske kirke er det et punkt under Kirken åpner rom for tro som lyder slik:

Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke

Tirsdag ettermiddag og kveld var satt av til møter med ledere og medlemmer av de to menighetsrådene. Det er en utfordring å knytte sammen arbeidet i rådet med stabens virksomhet, gjennom god informasjonsflyt, gode planer og strategier og en tjenlig utvalgsstruktur. Jeg synes det var særlig stas å høre begge menighetsrådslederne uttrykke hvor meningsfullt det er å ta på seg et slikt verv, ja, en av dem sa det slik: - Dette er det mest fantastiske vervet jeg har hatt i mitt liv!

Og fra alle hold hører jeg bare godord om den gode samhandlingen mellom råd og stab. Rådene er opptatt av å legge godt til rette for at lokalkirken skal fungere godt, og det er fint at dere inviterer de ansatte med til gode drøftinger av arbeidet på de ulike feltene av menighetens liv.

Strategisamling for menighetsråd og stab

Nå er dere omtrent halvveis i en menighetsrådsperiode, og jeg vil utfordre dere til å prøve å få til en **felles, romslig strategisamling for menighetsråd og stab** når dere starter opp igjen til høsten. Med bakgrunn i samtale vi har hatt under visitasen anbefaler jeg at dere tar god tid til å drøfte nå-situasjonen og nødvendige prioriteringer for å komme i mål med hva dere finner aller viktigst i denne menighetsrådsperioden.

Det andre punktet på kirkens strategiplakat lyder:

2. KIRKEN ER DER LIVET LEVES

Et av delmålene under dette punktet er å styrke kirken som kulturarena og forvalter av kulturarv for alle generasjoner. Disse dagene har vist at ulike kulturelle uttrykk får sin rettmessige plass i det lokale kirkelige liv.

Kirken som kulturarena og forvalter av kulturarv for alle generasjoner

Kulturkvelden i Nanset på onsdag ble en fantastisk manifestasjon av **sangglede og livsutfoldelse**. Med alle korene på et brett ble det skikkelig trøkk i sangen, og jeg er mildt sagt imponert og overveldet over den bredden som preger korarbeidet i Nanset. Hver onsdag er mellom 60 og 80 barn på korøvelser i kirken, og i et av voksenkorene (Kick) var det ikke mindre enn 105 medlemmer i 2024. Denne kvelden fikk vi høre både de tre NaBaGo-korene, Tensing, Larvik kammerkor, Kor Uten Grenser og Kick (har jeg glemt noen?).

Tilsvarende løft var det over **lunsjkonserten i Larvik kirke** dagen etter. For en samling av talenter! Flere av solistene er bokstavelig talt fostret opp i kirken, og noen er synlige frukter av det gode samarbeidet med kulturskole og musikklinjen på Thor Heyerdahl videregående skole. På vegne av kirken er jeg umåtelig stolt over hva våre høyt kvalifiserte kantorer og kirkemusikere leverer av kvalitet og innhold i ulike sjangre og gjennom godt samarbeid med lokale miljøer og krefter.

Ifølge Rambøll-rapporten «Den norske kirke – et samfunnsøkonomisk bidrag til kultur og kulturarv», som ble lagt fram for noen måneder siden, fastslås det at kirkens arbeid innen kultur og kulturarv bidrar med **verdiskaping på 4,3 milliarder** kroner hvert år i Norge. Den norske kirke er en landsdekkende kulturaktør med bygg, kunst, instrumenter, musikere, formidlere og frivillige og spiller en sentral rolle i Norges kunst- og kulturliv. Bare her i Larvik kirke var det i fjor om lag 3500 deltakere på konserter og kulturarrangementer, og neste søndag går en spennende poesigudstjeneste av stabelen. Lykke til videre med dette viktige arbeidet! **Larvik kantori** medvirker regelmessig ved gudstjenester og setter også opp større verk i samarbeid med andre kor, solister og orkester. En rekke av andre solister og instrumentalister har også medvirket ved gudstjenester både i Larvik og Langestrand kirke, med stor bredde i musikk sjanger, uttrykksform og besetning.

Samarbeidet med skole og barnehage

Jeg har allerede omtalt det gode samarbeidet mellom skole og kirke i disse menighetene, og jeg vil oppmuntre til at dere fortsetter den gode dialogen med skolene. Dette samarbeidet skjer på andre premisser enn for noen tiår siden, men fremdeles er kirken en viktig ressurs for skolen som en sentral institusjon i lokalsamfunnet. Fortsatt er det solid oppslutning om skolegudstjenestene før jul, og i henhold til læreplanene er det svært nyttig og viktig for skolene å kunne besøke kirkene i forbindelse med ulike temaer i undervisningen.

Kirkebyggene våre er viktige ressurser for både trosopplæring og skole/kirke-samarbeid. Tradisjonen med **skolegudstjenester** kan videreføres også i et mer mangfoldig samfunn, så lenge skolen legger til rette for gode alternative opplegg for de elevene som ikke vil delta.

Jeg anbefaler at dere gjør et nytt forsøk på å få til et **møte med rektorer og skoleledelse** i kommunen om gode og strukturerte planer for samarbeidet mellom skole og kirke. Her kan rådgivere fra bispedømmekontoret gjerne spørres om å bidra.

Møte med kommunens ledelse

I visitasprogrammet inngår et møte med kommunens ledelse. Selv om kirken ikke lenger er en statskirke, er den i høy grad en kommunekirke, siden en vesentlig del av kirkens inntekter bevilges over kommunebudsjettet. Jeg er klar over at Larvik kommune har store økonomiske utfordringer, men vi hadde en god dialog med ordfører og andre politikere da vi møttes i forbindelse med **gjenåpningen av seremonibygget på Undersbo**. Takket være arbeidene som nå er gjennomført med etterisolering og installasjon av solcelleenergi regner kirkevergen med å spare inn 75 prosent av energiforbruket. Dette prosjektet er helt i tråd med Kirkemøtets ambisiøse vedtak om å kutte egne klimagassutslipp og utfordre seg selv og andre til handling for å nå klimamålene.

I møtet med kommunens ledelse løftet vi fram flere viktige områder der kirken kan være en ressurs og aktiv samfunnsaktør. Blant annet trenger vi et godt samarbeid mellom kirke, kommune og andre aktører for å bygge et rausere og mer inkluderende samfunn. Her er **nærmiljøutvalgene** i Larvik kommune en viktig samarbeidsarena for kirken. Kirken er en viktig institusjon i nærmiljøet, og jeg oppfordrer dere til frimodig å ta del i de viktige samtalene og prosessene i tilknytning til nærmiljøutvalgene, for å være med å prege framtidens kommune.

En konklusjon i møtet gikk ut på å tilrettelegge for flere **faste møtepunkt mellom kirken og kommunens ledelse**. Her lovet ordføreren at hun vil sørge for å få inn i årshjulet minst ett årlig møte mellom Larvik kirkelige fellesråd og kommunen ved formannskapet og kommunens administrative ledelse.

Beredskap og kriser

Et viktig tema i samtalen med kommunen er hvordan kirken kan være en ressurs i forbindelse med kriser. Det er gledelig at både prost og kirkeverge har en plass i **kommunens beredskapsorganisering**. Med gode avtaler som avklarer ansvar og ressurser, og regelmessige møtepunkter for planlegging og drøftinger, har man en god plattform for å få til god samhandling.

Samhandling med andre tros- og kirkesamfunn

I Larvik finnes det et **livssynslederforum** som møtes med jevne mellomrom for å pleie kontakt og drøfte felles anliggender. Ved denne visitasjonen var vi invitert til et møte med representanter fra **Islamsk kulturforening**. Vi fikk en god samtale om betydningen av gode forbilder og egnede fritidstilbud til barn og unge. Larvik har i likhet med mange andre områder av landet store utfordringer med utenforskap, psykisk uhelse, en høy andel uføre og barn som lever i familier som har lav inntekt. Møtet med moskéen var svært positivt, og begge parter ser fram til å videreføre samtalen om hvordan kirke og moské kan ta disse utfordringene på alvor.

Misjon

Å være kirke er å være et håpsteget i verden, både lokalt og globalt. Ved å slutte opp om Kirkens Nødhjelps årlige fasteaksjon og følge opp misjonsprosjekter bidrar menighetene til å opprettholde bevisstheten om å tilhøre et verdensvidt fellesskap. Dette ser ut til å bli bare viktigere og viktigere i vår tid.

3. KIRKEN ER MER FOR FLERE

Kirkens diakoni er kanskje den aller viktigste brobygger mellom kirken og samfunnet. Diakonien er kirkens omsorgstjeneste og formidler evangeliet i handling.

Kom og spis!

Onsdagen er den store møteplassdagen i Nanset. Som nevnt kommer mellom 60 og 80 barn for å synge, men først samles de rundt middagsbordet sammen med familier og andre. Sist onsdag var det over 140 som fikk spise seg mette på «Kom og spis!». Så går vanligvis NaBaGo mini i kjelleren og synger, samtidig med at NaBaGo synger oppe i kirken. Det syder av liv i 45 minutter, og så kommer NaBaGo+ og overtar trabulantene. Denne onsdagen var både barnekorene, Tensing og voksekorene involvert i den flotte kulturkvelden, der jeg for øvrig ble utfordret til å svare på relativt nærgående spørsmål fra tre korister - men på en svært hyggelig måte.

I løpet av uka er rundt 800 mennesker innom Nanset kirke.

Tilhørighet og gode møteplasser

Det arbeides målrettet med å gi tilhørighet og skape gode møteplasser både i Larvik og Nanset. På tirsdag fikk jeg spise meg mett sammen med deltakerne på **SiMen**. Denne uka hadde de sin sommeravslutning, som munnet ut i en flott gudstjeneste som var svært inkluderende og vakker. **Twist** er en annen møteplass, med utgangspunkt i kafé Underground på KUF-huset. Mellom 7 og 16 ungdommer med lettere psykiske utfordringer møtes til felles mat og aktiviteter. Diakonen i Larvik har vært med å gjennomføre **sorggruppekurs** for ungdom, og tilbyr samtaler og veiledning for elever på Thor Heyerdahl videregående skole, og er tilgjengelig ved spesielle hendelser. «**Kula og Myggen**» er en familiesamling med middag, der man møtes annenhver torsdag til middag og samling for familier med småbarn på KUF-huset. Her bygges det nettverk og skapes gode relasjoner i en kristen ramme. Og enda mer kunne vært nevnt under dette punktet.

Besøket på Furuheim

Besøket på Larviks største sykehjem, Furuheim, ga et fint innblikk i det flotte klimaet som preger samarbeidet mellom kirken og kommunens omsorgstilbud. I mars 2023 startet Jorunn Abrahamsen i en nyopprettet 50 % stilling som **institusjonsdiakon** på Furuheim. To ganger i uken er hun innom alle avdelingene. Det går mye i sang og musikk, og hun tilbyr samtaler på enkeltrom og i stuene. Det er andakt annenhver onsdag og hver fjerde onsdag på Yttersølia.

I anledning visitasen inviterte vi ledere fra ulike tjenesteområder og institusjoner innen helse og omsorg til en samtale om åndelige og eksistensielle behov og hvordan kirke og kommune kan samhandle best mulig for å ivareta retten til omsorg også på dette feltet. Det ble en svært god og nyttig samtale om hvordan kommunale og kirkelige medarbeidere kan utfylle hverandre på en god måte. Institusjonsdiakonens tjeneste verdsettes høyt, og undervisning som kan gi helsepersonell større trygghet på å møte åndelige og eksistensielle behov, etterspørres. Lederne for helse og omsorg er svært takknemlige for å få lett tilgjengelig materiell som medarbeiderne kan gripe til når behovene hos beboere og pasienter melder seg.

Andelen innbyggere i Larvik over 80 år antas å øke med 70% fram mot 2040, og vi skulle så gjerne hatt enda større ressurser på diakonifeltet for å møte denne utviklingen.

Skaper en mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivilligarena

I begge menigheter er det et uttrykt ønske å satse enda mer på **rekruttering til og tilrettelegging for frivillig tjeneste** i menighetene. Det er viktig å gjennomtenke hvordan denne satsingen kan fungere best mulig, og at man tar seg god tid til å motivere den enkelte til å bidra med det en selv finner mest naturlig, og at oppgavene det rekrutteres til har både tydelig innhold og avgrensning. Rådgiverne på bispedømmekontoret kan spørres om å bidra med kurs og veiledning på dette området.

Det er mitt bestemte inntrykk at begge de to menighetsstabene er preget av at man **vil mye, får til mye, men også at man blir forferdelig slitne**. Samspillet med menighetsrådet kan være en god hjelp til å legge opp arbeidet på en slik måte at det blir bærekraftig både for den enkelte medarbeider og for fellesskapet. Det er mange behov i Larvik og Nanset og mange åpne dører for samarbeid og engasjement i lokalsamfunnet, men alle behov kan ikke dekkes, og noen dører må en kanskje vente med å gå inn gjennom.

Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet

Her vil jeg oppfordre dere til å fortsette å bruke verktøyet Kirka vår – helhetlig plan for arbeidet i soknet. Det kan gi god hjelp til å ta tydelige valg i avgrensede tidsperioder og til å se sammenhenger i menighetens arbeid.

Jeg vil også slå et slag for gode rutiner for **evaluering og kvalitetsutvikling**. Jeg tror vi har mye å gå på når det gjelder å forbedre rutinene våre på dette området i kirkens liv. Vi må hele tiden spørre oss om vi gjør de fornuftige valgene i planlegging og gjennomføring av aktiviteter og tilbud, og ta oss tid til å snakke sammen om de erfaringer vi gjør oss og vurdere om vi skal gjøre ting litt annerledes neste gang. Kvalitetsverktøyet «Stadig bedre» kan være en god hjelp til dette. Flere og flere menigheter og fellestråd tar dette i bruk (se hjemmesidene til Hovedorganisasjonen KA for mer informasjon).

Til slutt vil jeg oppsummere mine utfordringer i noen punkter.

UTFORDRINGER

1. Aller først vil jeg oppfordre dere til å fortsette å arbeide med gode og inkluderende **gudstjenester og fellesskapstilbud** med bredde og variasjon
2. Fortsett samtalen om hvordan **lav terskel** kan kombineres med **tydelig Jesus-forkynnelse**
3. Arbeid videre med utviklingen av en **robust struktur for konfirmantarbeidet** i prostiet
4. Sett sammen en gruppe fra flere av prostiets menigheter som kan utvikle et **felles tilbud til unge voksne i prostiet**
5. Legg til rette for **gode plan- og strategiprosesser** som inkluderer både menighetsrådet, ansatte og frivillige medarbeidere. Vurder et **felles strategiseminar** høsten 2025 med tanke på de to resterende årene av menighetsrådsperioden
6. Arbeid med en **god utvalgsstruktur**, som kan bidra til god koordinering og ressursutnytting, samt ivareta medarbeidernes behov for sammenheng i arbeidet. Kanskje bør det opprettes utvalg som har hele **prostiet som horisont**
7. Bruk «**Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet**» som redskap for kartlegging, strategisk arbeid og **rekruttering av frivillige**
8. Se nærmere på rutineene for evaluering og kvalitetsutvikling, og hent gjerne inspirasjon fra kvalitetsverktøyet «**Stadig bedre**»
9. Viderefør den gode **dialogen med skolene**, og prøv å få til et møte med rektorer og skoleledere for å drøfte muligheter og utfordringer
10. Skaff til veie gode **hjelpemidler for medarbeidere innen helse og omsorg**, med sikte på å møte åndelige og eksistensielle behov hos pasienter og beboere

Tusen takk for gode visitasdager, for et flott visitasprogram og alle gode opplevelser underveis. Takk for den store innsatsen dere alle gjør i menighet og lokalsamfunn. Takk til alle som har medvirket administrativt og praktisk, kunstnerisk og musikalsk, og på andre måter. I forberedelsene og underveis i visitasen har jeg hatt god hjelp av medarbeiderne på bispedømmekontoret, og ikke minst prost Sølvi Lewin, kirkeverge Jan Einar Bjerke Hals og kirkefagsjef Michael Onsrud. En særlig takk til disse tre.

Tunsberg bispestol, 25. mai 2025

Jan Otto Myrseth